

JÄMTLAND/HÄRJEDALENS SPELMANSFÖRBUND

MEDLEMSBLAD SEPT 2024

hemsida: www.jhspelmansforbund.se

epost: info@jhspelmansforbund.se

LAPP-NILSMEDALJÖRER 2024

ANDERS THUNELL OCH GREGER BRÄNDSTRÖM

Foto Åke Bengtzon

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

I sommar har det varit många besök på Spelmansstämmor och nya möten med härliga spelvänner både här hemma och ute i landet. Detta ger ny energi, att tillsammans med styrelsen i JH spelmansförbund och alla er medlemmar gå vidare och planera framåt. Ni medlemmar utgör grunden för vårt arbete i styrelsen och vi vill att ni alla känner er viktiga.

Det är viktigt att Ni hör av er till info@jhspelmansforbund.se om eventuella förändringar i era kontaktuppgifter (mobil, e-post, postadress). Detsamma gäller om Ni har idéer, funderingar eller inslag till medlemsbladet.

Ulla-Britta

KONTAKTLISTA STYRELSEN 2024

Ulla-Britta Johansson, ordförande,	ullabritta.johansson2@gmail.com ,	076-846 60 80
Nils Salthammer, vice ordförande,	nils.salthammer@hotmail.com ,	070-297 48 44
Lena Elmquist, sekreterare,	lenaelmquist@gmail.com ,	070-256 08 58
Henry Malander, kassör,	henry.malander@telia.com ,	070-509 25 05
Patrik Pettersson, ledamot,	petzon62@hotmail.com ,	070-249 34 86
Heléne Draheim, suppleant,	helene.draheim@gmail.com ,	073-052 57 84
Agneta Åslund, suppleant,	agneta.aslund@gmail.com	070-303 44 37

JÄMTSTÄMMAN

Jämtland/Härjedalens spelmansförbund har traditionsenligt genomfört den alltid så populära ”Jämtstämman” på Jamtliområdet i Östersund.

I år var temat ”Härjedalen”. Ordförande Ulla-Britta Johansson, extra euforisk efter den lyckade festivalen: ”Att temat i år blev Härjedalen såg vi i styrelsen som självklart då det var många år sedan vi ägnade oss åt landskapets mångfald inom den genuina spelmansgenren”. Årets tema visade sig bli en lyckad kavalkad av en helt överväldigande spelmanskultur som därvid fick sitt uppvaknande. Resultatet blev en inkluderande föreställning kring detta landskaps rika folkmusikkultur.

Här några av de gäster som fanns på plats:

Louise Kritschewsky, 79 år, vars farföräldrar har rötter i Odessa, Ukraina har tillbringat stordelen av sitt liv i landskapet och känner väl till fäbodlivets kultur. Hon är en mästarinna på kaukning (eller kulning, textlöst lockrop sjunget i falsett) och en god berättare, dessutom på äkta Härjedalsmål.

Louise Kritschewsky, dirigent för paraderna välkomnar med öppna armar. I bakgrunden Ylva Norman från Ottsjön.

Hon erhöll Lapp-Nilsmedaljen 2013, vilket innebär ett stort erkännande om kunskap i traditionen. Numera bor Louise i Strömsund.

Paret Yvonne och Lennart Sohlman hade rest upp från Nacka och spelade låtar av både Artur Nestler och Fritjof Mesch samt några polskor från Högvålen och av Pål Mann från Hede. Paret erhöll Lapp-Nilsmedaljen för exakt tio år och Lennart visade också på en hög kunskapsnivå i sin berättarkonst om äldre tilldragelser och spelmanskaraktärer.

Gunnar Stenmark medverkade med sin träblåsgrupp ”Jämtpiparna”. Han beskrev sina kontakter i Lillhärdal och Överberg från tiden när han utvecklade och började tillverka spelpipor. Nätverket med äldre spelmän därifrån inspirerade och väckte hans stora intresse för bl a ”Härjedalspipan” som han numera producerar i mångfald hemma i Ås. Om detta står att läsa i ett fördjupat reportage i nr 1 av Spelmannen från 2019. ”Jämtpiparna” visade att instrumentet verkligen har sin framtid säkrad inom spelmansmusikens sfär och Gunnar och hans grupp om för dagen fem blåsare tillförde Jämtstämman ett glädjefyllt gensvar.

Årets Lapp-Nilsmedaljörer kommer också från landskapet. Anders Thunell i Linsell och Greger Brändström, numera boende i norska Agder fylke, tackade för utnämningen med att både berätta och spela.

Ja, temat Härjedalen var i och för sig på sin plats efter många år. Men även det ungdomliga inflytandet i år märktes högst påtagligt genom en klar sänkning av medelåldern inom den pågående verksamheten. Unga lovande ledargestalter som Elsa Lundgren, fiol och Nils Salthammer, gitarr visade på klar förnyelse i en äldre folkmusiktradition. De två har aktivt arbetet med ungdomskurserna som nu fylls av unga lovande förmågor. Nils är dessutom vice ordförande i Spelmansförbundet

Att det satsas på yngre fick vi också bevis på när 15-åriga Ludvig Nordin från Trångsviken fick ett stipendium ur Västjämtbygdens minnesfond på 1000 kr. På samma scen mottog Elise Jonsson 19 år från Lit ett liknande stipendium men här ur Alfred Rönnqvists minnesfond. Stipendiefonderna förvaltas av Spelmansförbundet. Länsförsäkringar har också sponsrat medel till den unga spelmanskulturens omfattande kursverksamhet.

Veteraner inom den traditionella spelmansmusiken i länet som Anders Wedlund, Rickard Näslin och Göran Andersson, de två sistnämnda med rötter i ”Lekstulaget” från slutet av 1970-talet, fanns också på estraden liksom Astrid Pullar, cittra och fiol.

Under kvällen bjöds det upp till dans på tiljorna till musik från ett flertal närvarande spelmän och spelkvinnor. Det perfekta vädret denna helg inramade den för övrigt avslappnande Jamtlmiljön.

Det var en glad och nöjd ordförande som också ledde årets konsert på anrika restaurang Hov, fylld av god stämning och med stor trivselfaktor. Ulla-Britta

visar rutin i branschen och är en förebild för att utvecklingen av den här sortens musik skall ha en framtid. Årets ungdomliga inslag är en delseger i kampen om att nå fram i ett myller av all annan modern musik som omger oss globalt. *Text och bilder: Åke Bengtzon*

SKIVSLÄPP PÅ JÄMTSTÄMMAN

Korplåt är namnet på länets nya skivbolag med Katarina Hallberg i Rossbol, Brunflo som skivbolagsdirektör. Det hör verkligen inte till vanligheterna att

Anders Olsson, Adrian Jones, Katarina Hallberg och Henrik Wikström kan känna sig nöjda med det första skivsläppet i det nya skivbolaget.

skivbolag uppstår i dagens musiksverige. Här handlar det först och främst om en folkligt förankrad genre, Spelmansmusiken på våra mittnordiska breddgrader. I samband med Jämtstämman fick vi den 14 juni vara med om bolagets första skivsläpp.

Det var en smått euforisk skivbolagsdirektör som presenterade solisterna för produktionen som döpts till "Hallaren", en trakt i Snåsabygden.

Fiolspelmännen Anders Olsson, född 1979 i Tulleråsen och Henrik Wikström, född 1977 i Hackås bjöd på några taktfasta låtar från CD-skivan. Med produktionen framförs också ett budskap, en tillägnan till nyligen bortgångne spelmannen och folklivsforskaren Ville Roempke och Christina Cochrane Eketorp, spelkvinna, inspiratör och pedagog som haft stor betydelse för spridandet av den sk "Björkedemusiken", i synnerhet Kristian Oskarsson.

29 låtar, många polskor, med en bredd från både norska Snåsa och gränsområdet norr om Kallsjön. Adrian Jones har varit inspelningsledare och mixansvarig men också medproducent till den fina utgåvan. Det påkostade CD-konvolutet ger också en utförlig berättelse om de gamla spelmännen. Traditionsbärarna. Dess ålder och karaktärsdrag. *Text och bild: Åke Bengtzon*

TIBRANDSTRÄFFEN

Redan för ett par decennier sedan hade vi en första Tibrandsträff i den gamla danslokalen vid färjemansläget vid Rödösundet. Då var det ett relativt stort arrangemang med uppspelningar, dans och servering och ett 50-tal spelmän och dansare. Sedan dess har vi haft mer småskaliga träffar i anslutning till Astrids och mitt hus här vid Rödösundet. Det förutsätter att vädret är oss nådigt för att vi ska kunna genomföra träffen. Då kan vi till exempel sitta ute på vår altan och spela vilket vi också gjorde vid årets träff!

Ett återkommande inslag har varit att vi under kvällen marscherar bort till Tibrandshögen till tonerna av Tibrandsmarschen. Väl uppe på högen spelar vi Schottis på Tibrandshögen och alla möjliga andra låtar.

Text och bild Rickard Näslin

NYA RIKSSPELMÄN

Vi gratulerar Harald Grönroos, Heby (tidigare Östersund) som är nybliven riksspelman på härjedalspipa.

DANS BORT I VÄGEN ANNO 1895

Lördag 20 juli, i strålande högsommarväder var det åter igen Dans bort i vägen anno 1895 på Jamtli Historieland. Vi var tre spelmän och två dansare som tidigare i veckan hade besökt Ellens Hus. Där botaniserade vi bland historiska kläder och utstyrselar, skor och andra nödvändiga föremål. Detta för att i akt och mening vara så tidstypiska som möjligt när vi skulle hålla i dagens aktivitet, en del av samarbetet mellan Jamtli och Spelmansförbundet. När lördagen kom klädde vi oss i våra lånade utstyrselar och drog åstad till Hammerdalsgården, i vars närhet dansen skulle träs.

Vid två tillfällen under dagen kom pigor, drängar och andra från de närliggande gårdarna för att lära sig några danser inför kvällens bal. För en av pigorna, som också var en blivande brud blev det också ett tillfälle att förbereda sig för den kommande bröllopfesten. Det blev snoa, vals, schottis och lite långdans för polsketaktens skull som dansades och tillfälliga

Jamtlibesökare som gick förbi bjöds också upp till dans. Det blev mycket glädje och skratt under dansen och alla verkade ha en trevlig stund.

Det kan sägas att kläderna 1895 inte var direkt anpassade till varmt högsommarväder utan det var mycket vadmal och kraftig bomull i dem. Så solen strålade och svetten lackade men ack så kul vi hade!

Text: Heléne Draheim, dansare. Foto: Eva Lundqvist, spelkvinna

POLSKMÄRKESUPPDANSNINGEN 2024

I månadsskiftet juli – augusti avhölls årets Polskmärkesuppdansning. Denna gång i Östersund - på Furuparken.

Ansvaret för att sköta de praktiska göromålen kring tillställningen stod Östersunds Folkdansgille för. Dvs mathantering, servering, dukning, disk, städning mm. Funktionärer och deltagare tillhandahölls frukost, lunch, middag och kvällsfika.

Trots att sjukdom reducerat arbetsstyrkan en del, flöt sysslorna smidigt och under gott humör. Gensvaret från matgäster var också översvallande positivt. Det kollektiva ansvaret och samarbetet gjorde också att vi till och från kunde ta del av det huvudsakliga arrangemanget – polskuppdansningen.

Evenemanget som planerats, förberetts, regisserats och genomförts under två kvinnors (Anneli Andrén och Els-Marie Frisks!) uthålliga ledning och uppoffringar blev en lyckad tillställning.

Ett hundratal deltagare från bl a Sverige, Norge, Danmark, USA, Schweiz och Frankrike visade under fredag och lördag prov på sina färdigheter i polskedans. Iförda de vackraste folkdräkter framförde de dansande paren ett brett utbud av danser inför publiken och en kritisk – men i huvudsak uppskattande – jury.

Varje dag med uppdansning avslutades med allmän dans till sena kvällen där deltagare, åhörare och andra intresserade kunde virvla runt till polskor, gammeldans i övrigt men även modernare tongångar.

Sammantaget fick vi närvarande uppleva och vara del av en imponerande kulturhelg.

Text: Eva Eriksson medlem i Östersunds folkdansgille

UNGDOMSSTIPENDIER

Spelmansförbundet stöder unga musiker genom stipendier ur Alfred Rönqvists fond och Västjämtarnas fond. LF Jämtland.sponsrar också ungdomsverksamheten.

ÅRETS LAPP-NILSDAGAR

Lapp-Nilsdagarna 2024 gick av stapeln den 16 och 17 augusti och var den tredje i ordningen. Ett hundratal spelmän slöt upp på Svea Park i Kaxås, Offerdal. Fredagen startade med den traditionsrika Lapp-Nilsvandringen. Den besöktes av 42 personer och startade vid Lapp-Nils första bosättning i byn Hållan, Offerdal, byn dit han flyttade från Hallen på andra sidan Storsjön. Vandringen gick genom byn som om några år fyller 200 år. Sara Swedenmark berättade med stor inlevelse om några av de första invånarna där. Bland annat fick vi veta var spelmännen Jörn Annersa och Lapp-Nilseleven Anders Karlsson Blom bodde. Vandringen avslutades vid spelmannen Erik Nirsas födelsegård i samma by. På kvällen blev det buskspel och jam på Svea Park med mycket folk och bra stämning.

Lördagens brunch är numera ett givet inslag och cirka 120 personer var sugen på och åt av den goda maten. Sedan startade Per Vallenhed årets folkmusikquiz, ett mycket uppskattat inslag som lockade många deltagare.

I år blev det också två skivsläpp med liten konsert i samband med respektive skivsläpp. Skivorna ”Dansmusik från Björkede” med diverse spelmän och ”Hallaren” med Anders Olsson och Henrik Wikström släpptes båda under 2024 och bjuder på musik från Kallbygden. Det blev en välbesökt stund på Svea Park.

Kvällens stora konsert började klockan 19. Den blev en varierad och mycket fin tillställning då hela stora scenen fylldes av spelmän under det årliga Allspelet. Kvällen fortsatte sedan med svängig dansmusik på dansbanan av bland andra Offerdals spelmanslag, bra jam i puben samt god mat både ute och inne. Stämningen var på topp.

Det känns som om Lapp-Nilsdagarna är etablerade på riktigt nu. Vi i arrangörgruppen har redan börjat skissa på nästa års Lapp-Nilsdagar.

Text: Kjell-Erik Eriksson

SVERIGE IGEN

Nästan varje år reser vi från Nederländerna till Sverige för dans, musik och natur. I vinter tvekade vi att åka eftersom vi reser med vår lilla husbil längs autobahn genom Tyskland och att tackla Hamburgs vägar är inte kul.

Men en vän till oss skickade ett mejl som hon fick av Beret Bertilsdotter. Det tillkännagav en danskurs i senpolska från Östra Jämtland (Gimdalen) i byn Gimdalen. Det lät trevligt! Och eftersom det skulle ske helgen efter Polskemärkesuppdansningen tänkte hon också ordna en kortkurs i Föllingedanser i veckan mellan dessa två evenemang.

Så vi bestämde oss för att fräscha upp våra kunskaper om Föllingedanserna; lära känna den vackraste senpolskan i Sverige bättre och besöka pittoreska Jämtland för sjätte gången. Vi anmälde oss till båda evenemangen.

I slutet av juli åkte vi till Sverige igen. Beret hade skickat oss en sida från Spelmanen med förslag på evenemang vi kunde besöka under vår resa upp till norr. Det var till stor hjälp: vi gick på en liten stämma i Västerås på Friluftmuseum; de närmaste dagarna besökte vi Orbadenstämman. På programmet stod bl.a. Bollnäsbygdens spelmanslags Jubileumskonsert och en föreställning av Peter "Puma" Hedlund, som spelade min favoritvals "tidlösa valsen".

All denna härliga musik och dans värmde oss verkligen inför uppdansningen. Vi dansar inte för diplom, men några vänner till oss gör och har gjort det i många år. Efter tre dagars tittande under dagtid och dans på kvällen var vi redo att flytta över till Berets gård.

Föllingekursen ägde rum på Bredbyns församlingshus där vi kunde öva på ett härligt dansgolv. Gruppen var en blandning av både erfarna dansare och nybörjare. För oss var repetitionen av Hambopolskan väldigt användbar och Åtabakspolskan har alltid varit vår favorit.

I fredags reste vi på många grusvägar till Mogården Lodge i Gimdalen. Det var en underbar resa. Detta land är så grönt och tomt, precis motsatsen till den västra delen av Nederländerna där vi bor.

När vi kom till Mogården blev vi förvånade över att se den vackra byggnaden. Marika och Simon har gjort ett så bra jobb med att återställa Marikas mors gamla gård. På kvällen hade vi dansfest efter en härlig middag i den nybyggda ladan. De erfarna dansarna ombads bjuda in en nybörjare till dansgolvet.

Lördagen startade workshops. Det var musikgrupper under ledning av Ulf Andersson och dansgrupper med levande musik av Mats Andersson. Danskursen leddes av

Beret Bertilsdotter. Hon byggde upp med att vi ficka lära oss grundläggande schottis upp till mellparing (en schottisvariant med samma steg som senpolskan från Gimdalen).

På kvällen åt vi en mycket trevlig middag på Kullagården, Gimdalens tidigare grundskola, följt av ännu en danskväll i ladan för oss alla. Det var så trevligt att dansa med folk som sällan dansar polskor och se dem växa och få tag i stilen.

Söndagen var chansen att lära sig den autentiska senpolskan från Gimdalen med Per-Olof Pettersson tillsammans med Beret. Vi hade gjort den tidigare men nu kunde vi öva på att förbättra den.

På eftermiddagen fick vi åka: det är långt att resa hela vägen hem. Denna underbara helg och evenemangen vi besökte denna semester gjorde det värt att resa i fyra dagar. Stort tack till Beret, Marika och alla andra som har gjort det möjligt.

Haarlem, september 2024, Bert och Greetje van Hulst

SAMSPELSHELGEN I SUNDSVALL

Medelpads spelmannsförbund bjuder in till en Samspelshelg 18-19/10, fylld med uppspelningar, workshops, allspel och konsert med bland andra gruppen Fränder. Bland annat håller Rickard Näslin en låtworkshop under lördagen. Arrangören hälsar att det vore jättekul om det kom många jämtspelmän- och kvinnor till denna helg och hälsar alla hjärtligt välkomna.

Fredag kväll ägnas åt de unga folkmusikerna och platsen denna kväll är Tornhuset, kommunens ungdoms- och föreningshus. Lördagens olika aktiviteter pågår i Stadshuset och på lördagskvällen kan man jamma, dansa och umgås på Stadshusets nedanvåning inklusive Orangeriet.

Läs mer om helgen på hemsidan via [länken](#). Via länken kan Ni också hitta information om anmälan.

RÖDÖLÅTAR I STUDIECIRKELFORM

I början av oktober startas en studiecirkel med temat Rödölåtar som en del av studieförbundet Bildas verksamhet. Ledare för studiecirkeln är Rickard Näslin och den vänder sig till spelmän- och kvinnor som vill förkovra sig i just denna del av Rickards musik. Studiecirkeln börjar runt 7 oktober, den omfattar ett antal tillfällen och platsen för cirkeln kommer att vara Rödöns bygdegård. Senaste dag för anmälan är 2 oktober. För ytterligare information och anmälan, tryck på bifogad länk: [Rödölåtar](#) eller

<https://www.bilda.nu/arr/1234517/kurs-i-rodolatar-med-riksspelman-rickard-naslin-619811>

SPELMANSSTÄMMA

BYLOKALEN I
TULLINGSÅS
LÖRDAGEN DEN
5 OKTOBER

13.00 SERVERING AV VÄLKOMSTFIKA
TILL SPELMÄNNEN

14.00 ALLSPELSÖVNING

16.00 SERVERING AV SOPPA TILL
SPELMÄNNEN

FOLKMUSIKCAFÉ

18.00 ALLSPEL MED UPPSPELNING AV
SPELMÄN

VÄLKOMNA!!

I SAMARBETE MED Studieförbundet
Vuxenskolan

RUM ELLER HUSVAGNSPLATS HOS STRÖMSUNDS
VANDRARHEM TULLINGSÅSGÅRDEN **076/105 25 31**

FÖR ÖVRIG INFO KONTAKTA MAUD 070-300 6407

KALENDARIUM

Oktober

- 5 Spelträff i Tullingsås
- 12 Klubb SAM Mojna
- 18-19 Samspelshelgen i Sundsvall
- 23 Klubb SAM Nordic Griots
- 25-26 Oktoberstämman i Uppsala

November

- 8-9 Folkmusiknatta i Falun
- 6-10 Hilmarfestivalen i Steinkjer
- 29-30 I väntan på Sjulsmäss Nortic

December

- 1 I väntan på Sjulsmäss Nortic

